

**A Selye János Egyetem 2018-as
X. Nemzetközi Tudományos Konferenciájának
tanulmánykötete**

**Zborník X. medzinárodnej vedeckej
konferencie Univerzity J. Selyeho - 2018**

Komárom, 2018. szeptember 11-12. - Komárno, 11.-12. september 2018

TANTÁRGYPEDAGÓGIAI SZEKCIÓ

SEKCIA: PREDMETOVÁ PEDAGOGIKA

ISBN 978-80-8122-252-8

**A Selye János Egyetem 2018-as
X. Nemzetközi Tudományos Konferenciájának
tanulmánykötete**

**Zborník X. medzinárodnej vedeckej
konferencie Univerzity J. Selyeho - 2018**

Komárom, 2018. szeptember 11-12. - Komárno, 11.-12. september 2018

TANTÁRGYPEDAGÓGIAI SZEKCIÓ

SEKCIA: PREDMETOVÁ PEDAGOGIKA

Szekcióvezető - Vedúca sekcie:

Katalin Kanczné Nagy, PhD., Mgr. Anita Tóth-Bakos, PhD..

A szekció cikkeinek recenzensei – Recenzenti článkov sekcie

PaedDr. Diana Borbélyová, PhD., PaedDr. Beáta Dobay PhD.,
Dr. habil. PaedDr. Kinga Horváth, PhD., Katalin Kanczné Nagy, PhD.,
Dr. habil. István Nagy Ádám, PhD., PaedDr. Andrea Puskás PhD.,
PaedDr. Terézia Strédl, PhD., PaedDr. Edit Szabóová, PhD., Mgr. Katarína Szarka, PhD.,
Péter Szabó, Dr. habil. Ing. István Szókö, PhD., Prof. dr. Péter Tóth, PhD.,
Mgr. Anita Tóth-Bakos, PhD., Dr. habil. Vilmos Vass, PhD., PaedDr. Péter Zolczer,
PaedDr. Péter Židek

TARTALOMJEGYZÉK – OBSAH

Előszó – Predslov	6
Programbizottság – Programový výbor	7
Szervezőbizottság – Organizačný výbor	8
 Elena BENDÍKOVÁ	9
HEALTH AND LIFESTYLE	
 Elena BENDÍKOVÁ, Michal MARKO, Robert ROZIM	18
PHYSICAL PROGRAM SUPPORTING HEALTH IN TEACHING OF PHYSICAL AND SPORT EDUCATION	
 Diana BORBÉLYOVÁ	25
A GRAFOMOTOROS KÉPESSÉGEK ÉS KEZDETLEGES ÍRÁS FEJLESZTÉSE AZ ISKOLAÉRETTSÉG KONTEXTUSÁBAN	
 Beáta DOBAY, Péter SZABÓ, Peter ŽIDEK	37
VÍZHEZ SZOKTATÁS LEHETŐSÉGEI JÁTÉKOSAN ÓVODÁSKORBAN	
 Daniella HORVÁTH, Dóra HORVÁTH, Tamás CSORDÁS, Attila COSOVAN, Ariel MITEV	45
FORMABONTÓ OKTATÁS FORMÁLIS KERETEK KÖZÖTT – LEHETŐSÉGEK A DESIGNKOMMUNIKÁCIÓ ÉS A WIKINÓMIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS TALÁLKOZÁSÁBAN	
 Lenke MAJOR, Josip IVANOVIĆ, Josip LEPEŠ, Beáta GRABOVAC, Zsolt NÁMESZTOVSZKI	55
A PEDAGÓGIA-PSZICHOLÓGIA-MÓDSZERTAN KÉPZÉS HATÁSA A TANÁRI KOMPETENCIÁK FEJLŐDÉSÉRE	
 Eszter NÉMETH	66
SZIMULÁLJUNK SPANYOLUL GLOBÁLIS SZIMULÁCIÓ EGY SPANYOL NYELVÓRÁN	
 Katalin ORBÁN-SEBESTYÉN, Zsuzsanna SÁRINGERNÉ SZILÁRD, Andrea MOLNÁR, Gábor HEGEDŰS	73
A NEMZETI OVI-SPORT PROGRAM, AVAGY INKLÚZIÓ ÉS SPORTÁGSPECIFIKUS MOZGÁSTANULÁS ÓVODÁSOK SZÁMÁRA	
 Edita SZABÓOVÁ	81
A JÁTÉKPEDAGÓGIA OKTATÁSÁNAK ERŐSSÉGEI A SELYE JÁNOS EGYETEM HALLGATÓI SZEMSZÖGÉBŐL	
 Pál SZONTAGH	92
LEHETETLEN KÜLDETÉS (?) avagy etika tantárgy-pedagógiai kurzus indítása a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karán	

PROGRAMBIZOTTSÁG

Elnök:

Dr. habil. PaedDr. Juhász György, PhD.
Selye János Egyetem, Szlovákia

Tagok:

Dr. habil. PaedDr. Horváth Kinga, PhD.
Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

RNDr. Csiba Peter, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

Mgr. Lévai Attila, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

Prof. Dr. Tóth Péter, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

Prof. Dr. Poór József, DSc.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

Prof. Dr. Kolumbán Vilmos József

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet,
Kolozsvár, Románia

Dr. habil. Cservák Csaba

Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest,
Magyarország

Dr. habil. Kókai Nagy Viktor

Debreceni Református Hittudományi Egyetem,
Debrecen, Magyarország

Dr. habil. Vajda Barnabás, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

Dr. habil. Ing. Machová Renáta, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

doc. RNDr. Tóth János, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

Dr. habil. PhDr. Liszka József, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

RNDr. Bukor József, PhD.

Selye János Egyetem, Komárom, Szlovákia

PROGRAMOVÝ VÝBOR

Predseda:

Dr. habil. PaedDr. György Juhász, PhD.
Univerzita J. Selyeho, Slovenská republika

Členovia:

Dr. habil. PaedDr. Kinga Horváth, PhD.
Univerzita J. Selyeho, Komárno

RNDr. Peter Csiba, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

Mgr. Attila Lévai, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

Prof. Dr. Péter Tóth, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

Prof. Dr. József Poór, DSc.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

Prof. Dr. Vilmos József Kolumbán

Protestant Theological Institute of Cluj Napoca,
Cluj Napoca, Rumunsko

Dr. habil. Csaba Cservák

Károli Gáspár University, the Reformed
Church in Hungary, Budapest, Maďarsko

Dr. habil. Viktor Kókai Nagy

Debrecen Reformed Theological University,
Debrecen, Maďarsko

Dr. habil. Barnabás Vajda, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

Dr. habil. Ing. Renáta Machová, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

doc. RNDr. János Tóth, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

Dr. habil. PhDr. József Liszka, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

RNDr. József Bukor, PhD.

Univerzita J. Selyeho, Komárno

A PEDAGÓGIA-PSZICHOLÓGIA-MÓDSZERTAN KÉPZÉS HATÁSA A TANÁRI KOMPETENCIÁK FEJLŐDÉSÉRE

**Lenke MAJOR¹, Josip IVANOVIĆ², Josip LEPEŠ³, Beáta GRABOVAC⁴, Zsolt
NÁMESZTOVSZKI⁵,**

ABSTRACT

For the first time, in the academic year of 2017/2018, the University of Novi Sad Hungarian Language Teacher Training Faculty has announced the realization of the Pedagogical-Psychological-Methodological (PPM) Training. The professional training was organized for primary and secondary school teachers who during their university studies did not attend any pedagogical, psychological and methodological courses. Throughout the first semester, 20 students could apply for the training of 36 credit points.

The efficiency of the program was tested via a survey with the aim of comparing the students' opinions of teacher competences, organization of teaching, the features of pedagogical tasks elicited at the beginning and at the end of their training. The research results provide an analysis of the transformation of students' views upon their professional competences as well as the depth of the acquired teaching methods and organization forms throughout the training.

KEYWORDS

development of teacher competences; pedagogical-psychological- methodological training; organization of teaching, teaching methods

AZ ÚJVIDÉKI EGYETEM MAGYAR TANNYELVŰ TANÍTÓKÉPZŐ KARÁNAK KÉPZÉSEI

A szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar az egyetlen olyan intézmény Szerbia területén, ahol teljes egészében magyar nyelvű képzés valósul meg. A Karon BA és MA képzés folyik, mindkét szinten egyaránt képeznek okleveles tanítókat és okleveles óvodapedagógusokat. A BA képzés nyolc féléven keresztül, az MA képzés 2 féléven keresztül tart. A Kar tanterve megfelel a korszerű oktatási elvárásoknak, a bolognai folyamatnak, ami azt jelenti, hogy a többi (európai) tanítóképző programjaival kompatibilis, tehát biztosított az átjárhatóság. [1]

Az alap-és mesterképzés mellett a Magyar Tannyelvű tanítóképző Karon akkreditált pedagógus továbbképzés is folyik, 17 állandó kurzus keretein belül. A 17 képzés tartalma széleskörű, a kurzusok segítséget nyújtanak az anyanyelvi, matematikai, informatikai, képzőművészeti kompetenciák fejlesztésébe, de helyet kaptak többek között olyan témák is, mint a hátrányos helyzetű gyerekek integrációja, az elsősegélynyújtás alapjai, vagy a környezeti nevelés módszertana.

¹ Major Lenke: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, lenkemajor@gmail.com

² Ivanović Josip: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, josip.ivanovic@magister.uns.ac.rs

³ Lepeš Josip: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, lepes@tippnet.rs

⁴ Grabovac Beáta: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, beagrabovac2@gmail.com

⁵ Námesztovszki Zsolt: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, namesztovszkizsolt@gmail.com

A Karon működő Karrierépítő Központ szervezésében olyan képzések kidolgozására is sor került, amelyek nem csak a pedagógusok, de más érdeklődők (egyének vagy csoportok) számára is vonzóak lehetnek. A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon dolgozó szakemberek széleskörű kompetenciái mentén olyan jellegű kurzusokat kínál az intézmény, mint például az idegen nyelvű és üzleti kommunikációs kompetenciák fejlesztése, duális képzésben résztvevők képzése, kutatómódszertani és statisztikai tanfolyamok, online programok használatát segítő képzések, csapatépítő tréningek, stb. [2]

A Pedagógiai, pszichológiai, módszertani (PPM) képzés bemutatása

A Pedagógiai, pszichológiai, módszertani (PPM) képzés olyan általános és középiskolai tanárok számára kerül megszervezésre, akik egyetemi tanulmányaik folyamán nem hallgattak pedagógiai, pszichológiai, módszertani tárgyakat, de szakirányú végzettségüknél fogva általános vagy középiskolai szaktanárként dolgoznak. A képzés hozzájárul az általános és középiskolai oktatáshoz szükséges kompetenciák fejlesztéséhez, segítve a tanári munka minőségének és hatékonyságának javítását. A program célja tanárok professzionális alkalmasságának megalapozása, mind pedagógiai és oktatáspszichológiai, mind módszertani szinten. A megszerzett kompetenciák és jártasságok az oktatás és nevelés szolgálatába állítva maximálisan segítik a tanulók fejlődését.

A PPM képzés beindítását a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Tudományos-oktatói Tanácsa 2017. 06. 20-án fogadta el, az élethosszig tartó tanulási folyamat támogatásával összhangban. A magyar nyelven folyó képzés 30+6 kreditpont megszerzését teszi lehetővé. Összesen 30 kreditpont szerezhető a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tárgyakból, és 6 kreditpont a szakmai gyakorlat során. [3]

A két féléves képzés kötelező, kötelezően választható és választható tantárgyak és tanítási gyakorlat köré szerveződik. A pedagógiai és pszichológiai jellegű tantárgyak a kötelező és a kötelezően választható tárgyak keretein belül valósulnak meg. A kötelező tantárgyak 4-4 ECTS kreditpontot érnek. A kötelező tantárgyak a következők:

A) Pedagógiai tantárgycsoport:

1. Bevezetés a pedagógiába
2. Bevezetés a didaktikába

B) Pszichológiai tantárgycsoport:

1. Bevezetés a pszichológiába
2. Bevezetés a pedagógiai pszichológiába

A kötelezően választható tantárgyak 4, 3 illetve 2 ECTS kreditpontot érhetnek:

A) Pedagógiai tantárgycsoport:

1. Neveléstudomány
2. Didaktikai rendszerek
3. Hátrányos helyzetű tanulók integrációja

B) Pszichológiai tantárgycsoport:

1. Fejlődéslélektan
2. Oktatáslélektan

A módszertani tantárgyak választható tárgyak formájában kerültek meghirdetésre, és 4, 3 vagy 2 kreditpontot érhetnek. A módszertani tantárgyak két modulba szerveződnek, mindegyik modulból legalább egy tantárgy választása kötelező:

A) A választható tantárgyak első csoportja:

1. Oktatásinformatika
2. Oktatástechnológia

B) A választható tantárgyak második csoportja:

1. Anyanyelvi tantárgy-pedagógia
2. A matematikatanítás módszertana
3. A környezetismeret-tanítás módszertana
4. A testnevelés tanításának módszertana
5. A zeneoktatás módszertana
6. Az idegen nyelv tanításának elméleti alapjai – angol nyelv
7. Az idegen nyelv tanításának gyakorlati alapjai – angol nyelv
8. Az idegen nyelv tanításának elméleti alapjai – német nyelv
9. Az idegen nyelv tanításának gyakorlati alapjai – német nyelv
10. A vizuális kultúra módszertana
11. Szerb mint nem anyanyelv és irodalom tanításának módszertana

A hat pontot érő pedagógiai gyakorlatra a képzés második félévében kerül sor. [4]

A PEDAGÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI, MÓDSZERTANI (PPM) KÉPZÉS HATÁSA A TANÁRI KOMPETENCIÁK FEJLŐDÉSÉRE

A kutatás célja

Vizsgálatunk során a PPM programnak a tanári kompetenciák fejlesztésére gyakorolt hatását igyekeztünk feltárni. Összehasonlítottuk a hallgatóknak a képzés elején adott véleményét a tanári kompetenciákra, az oktatásszervezésre, a pedagógiai munka jellemzőire vonatkozóan a képzés végén felmért véleményekkel. A kapott eredmények képet adhatnak a képzésben részt vevő tanárok szakmai kompetenciájának változásáról, és a kurzus során az oktatási módszerekkel és szervezési formákkal kapcsolatban megszerzett kompetenciáik mértékéről.

Hipotézisek

- H1: A PPM kurzus végeztével a résztvevők tanári kompetenciái pozitív irányban változnak.
- H2: A tanári tulajdonságok értékelésében pozitívan változott a résztvevők véleménye a PPM kurzus végén.
- H3: A tanóraszervezés funkcióival kapcsolatban pozitívan változik a résztvevők hozzáállása.
- H4: Az egyes, addig kevésbé kedvelt oktatási módszereket gyakrabban alkalmazzák a résztvevők a program elvégzését követően.
- H5: A vizsgálatban részt vevő tanárok szerint tanulói véleménye pozitív irányban változik oktatójuk iránt a kurzust követően.
- H6: A vizsgálatban részt vevő tanárok szerint tanulói véleménye pozitív irányban változik tantárgyuk iránt a kurzust követően.

Módszer

A vizsgálat egy kétlépcsős felmérés keretein belül történt, amelynek során megvizsgáltuk a hallgatók oktatással kapcsolatos attitűdjét a képzés megkezdése előtt, majd a képzés befejezését követően is. A felmérés során alkalmazott mérőeszköz egy online kitölthető, összesen 56 ítemet tartalmazó kérdőív volt. [5] [6] [7]

A kérdőív a következő szakaszokból épült fel:

- A) A résztvevők háttértényezőit vizsgáló kérdések (14 ítem);
- B) A tanári kompetenciák felmérésére irányuló kérdések (10 ítem);
- C) A tanári tulajdonságok véleményezése (7 ítem)
- D) A tanóraszervezés funkcióinak rangsorolása (12 ítem);
- E) Az oktatási módszerek rangsorolása (11 ítem);
- F) A diákok attitűdje a tanárral kapcsolatban (1 ítem);
- G) A diákok attitűdje a tantárggyal kapcsolatban (1 ítem).

A skála megbízhatóságát vizsgálva a Cronbach-alfa értéke a teljes skálára vonatkozóan 0,69, ami elfogadható eredményt jelent.

Minta

A vizsgálatban a PPM kurzusra beiratkozott hallgatók teljes mintája részt vett. A 2017/2018-as tanévben először meghirdetett kurzusra összesen 14-en jelentkeztek.

A minta háttéradatai

- *Nem:* A résztvevők közül többségében, 9-en (64%) nők, 5-en (36%) pedig férfiak.
- *Életkor:* Életkorukat tekintve a legtöbben, 6-an (43%) a 31-35 éves korosztályba tartoznak 4-e (29%) a 36-40 éves korosztályból került ki. 2-2 résztvevő (14-14%) a 26-30-as, illetve a 46-50-es korosztályból való (1. táblázat).

1. Táblázat: A résztvevők életkora

életkor	N	%
26-30	2	14
31-35	6	43
36-40	4	29
46-50	2	14
Összesen	14	100

- *Középiskolai végzettség:* A résztvevők közül 6-an gimnáziumot fejeztek be. Három résztvevő politechnikai középiskolát végzett, három közgazdaságit, ketten pedig mezőgazdasági középiskolát.
- *Felsőfokú végzettség:* A résztvevők közül 9-en természettudományi végzettséggel rendelkeznek. Három résztvevő állatorvosi illetve állattenyésztő végzettséggel, kettő élelmiszeripari, kettő pedig matematikai végzettséggel, egy résztvevő építőmérnöki, egy pedig gépészeti végzettséggel rendelkezik. Négyen közgazdasági egyetemet végeztek, egy résztvevő pedig angol szakon fejezte be az egyetemet (2. táblázat).

2. Táblázat: A résztvevők felsőfokú végzettsége

végzettség	N
közgazdasági	4
állatorvosi/állattenyésztési	3
élelmiszeripari	2
matematikai	2
építőmérnöki	1

gépészet	1
angol nyelv	1
Összesen	14

- *Mesterképzés:* A résztvevők közül 10-en rendelkeznek mesterfokú végzettséggel, 4-en nem.
- *Dolgozott-e az eredeti szakmájában?* A résztvevők közül 9-en dolgoztak az eredeti szakmájukban is, 5-en csak tanárként. A szakmájukban is dolgozók az eredeti szakmát is piacképesnek érzik, a csak tanítóként dolgozók nem.
- *Hányadik osztályban tanít?* A résztvevők közül 6-an tanítanak alsó tagozaton, 3-an felső tagozaton, 2-en középiskolában, egy résztvevő pedig egyéb csoportokban.

A pályaelhagyás okaként a következő indokokat sorolták fel a résztvevők (a teljesség igénye nélkül):

- „Elsősorban családcentrikusabb a tanári pálya a vendéglátástól. Viszont nem érzem pályaelhagyásnak a váltást. Mivel gyakorlati tantárgyat oktatok, folyamatosan gyakorolhatom a szakmám. Ezen a munkahelyen is jut tér az alkotói szabadságnak és az egyéni stílusnak. A diákokkal való munka sem volt teljesen idegen számomra, mivel a korábbi munkahelyemen folyamatosan foglalkoztam a gyakorlatot töltő diákokkal.”
- „Gyermekkoromtól kezdve korrepetálok kedvtelésből, majd a munkám folytán többször került sor új kollégák betanítására. Amióta eredeti munkám mellett hivatalosan is tanítok, ezt felüdülésként élem meg.”
- „Nem adódott munkalehetőség a szakmámon belül, a matematika és a gyerekek pedig közel állnak a szívemhez.”
- „Rendkívül vonzónak tartom a tanári pályát, a fiatalok oktatását, segítségét.”

Az eredmények bemutatása

A.) A tanári kompetenciák változásának vizsgálata

A felmérésünk során alkalmazott kérdőívben 10 item mérte fel a tanári kompetenciák különböző szintjeit. Négy kompetenciaterület került felmérésre: (1) oktatási kompetenciák; (2) nevelési kompetenciák; (3) értékelő kompetencia; (4) fejlesztő/fejlődő kompetencia. Megvizsgáltuk, hogy a PPM kurzuson részt vevő szakemberek esetében melyik kompetenciaterület a legerősebb, illetve változnak-e kompetenciáik a kurzus végeztével.

A vizsgálat eredményei alapján az első és a második mérés között két kompetenciaterület esetében is szignifikáns növekedés volt tapasztalható az átlagok tekintetében. A nevelési kompetencia területén az első méréskor 3,85-ös átlagot értek el a résztvevők, a második méréskor már 4,19-es átlagot mértünk. Az alacsony elemszámú mintából adódóan a két mérés közötti eltéréseket nem paraméteres próbák segítségével vetettük össze. A Wilcoxon-próba alapján a nevelés területén mért eltérés relevánsnak tekinthető ($Z=-1,91$ $p=0,05$). Ugyancsak jelentős növekedés figyelhető meg az értékelés kompetenciájában is. Az első méréskor mért 3,57-es érték a második mérésnél 4,17 volt ($Z=-2,57$ $p=0,01$). Az oktatás és az innováció kompetenciaterületet esetében mért átlagnövekedés nem tekinthető szignifikánsnak (3. táblázat).

3. Táblázat: A tanári kompetenciák változása a PPM kurzus során

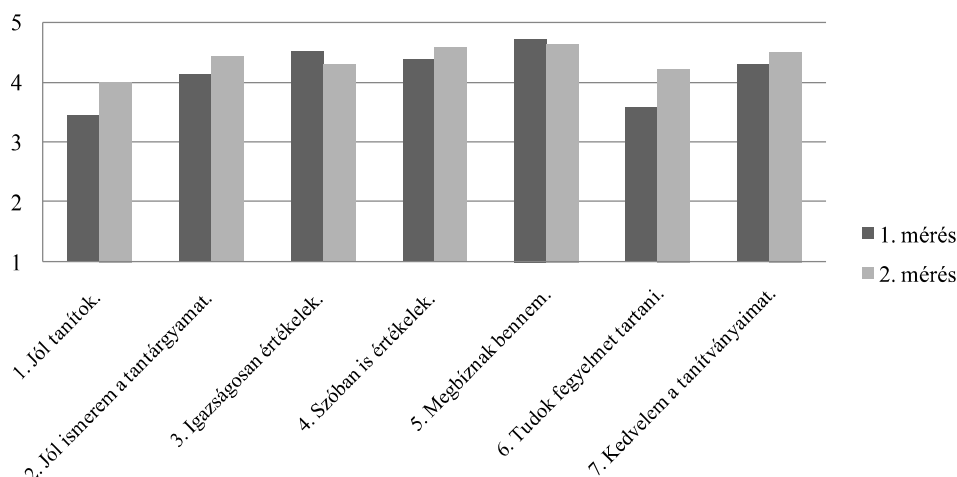
kompetenciaterület	1. mérés		2. mérés		Wilcoxon-próba	
	átlag	szórás	átlag	szórás	Z	p
oktatás	4,28	0,5	4,33	0,4	0,68	0,49

nevelés	3,85	0,5	4,19	0,4	-1,91	0,05
értékelés	3,57	0,8	4,17	0,6	-2,57	0,01
innováció	4,57	0,6	4,67	0,4	-3,51	0,72

B.) A jó tanító tulajdonságaival kapcsolatos vélemények változásának vizsgálata

A kérdőív következő 7 kérdése olyan tulajdonságokat sorol fel, amivel a jó tanító jellemezhető. A felmérésben szereplő résztvevők az első mérés alkalmával a bizalmat sorolták az első helyre, vagyis azt a tulajdonságot, hogy a tanulók bármikor fordulhatnak hozzájuk problémájukkal (1. ábra). A második mérés során is ez a tulajdonság szerepelt az első helyen (4. táblázat). Az első mérésnél a legkevésbé értékelt tulajdonság az élvezetes órák tartása volt. Ennek a tulajdonságnak a megítélése a második mérésre szignifikánsan növekedett ($Z=-2,53$ $p=0,01$). A második legkevésbé értékelt tulajdonság a fegyelmezés képessége volt az első mérésnél. A második mérés alkalmával ez a vélemény is szignifikánsan változott ($Z=-1,96$ $p=0,05$).

A tanári tulajdonságok változása

1. ábra: A tanári tulajdonságok változása

4. Táblázat: A tanári tulajdonságokkal kapcsolatos vélemények

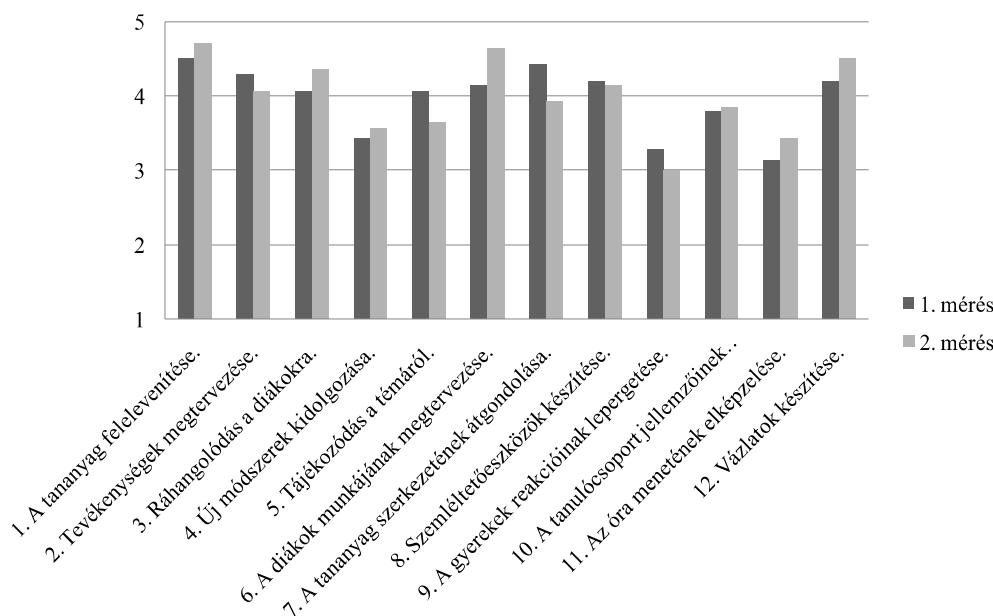
tulajdonság	1. mérés		2. mérés		Wilcoxon-próba	
	átlag	szórás	átlag	szórás	Z	p
1. Jól tanítok, élvezetes órákat tartok, érdekesen magyarázok.	3,43	0,5	4,00	0,5	-2,5	0,01
2. Magas szinten ismerem a saját tantárgyamat.	4,14	0,6	4,43	0,6	-1,63	0,1
3. Az értékelésnél igazságos vagyok.	4,50	0,6	4,29	0,6	-1,13	0,2
4. Nemcsak osztályozok, de szóban is értékelem a tanulók teljesítményét.	4,36	0,7	4,57	0,5	-1,34	0,1
5. Diákjaim bármikor fordulhatnak hozzám tanulmányi problémáival.	4,71	0,6	4,64	0,4	-0,5	0,5
6. Tudok fegyelmet tartani.	3,57	0,7	4,21	0,8	-1,9	0,05
7. Kedvelem a tanítványaimat.	4,29	0,6	4,50	0,5	-0,9	0,3

C.) A tanóraszervezés funkcióinak értékelése

A harmadik kérdéscsoportban a tanóraszervezés egyes funkcióinak rangsorolását kértük a résztvevőktől abból a szempontból, hogy melyiket milyen rendszerességgel alkalmazzák munkájuk során. Összesen 12 funkció felsorolására került sor (5. táblázat). A résztvevők 1-től 5-ig terjedő skálán értékelték az egyes funkciók alkalmazását, ahol az 1-es az egyáltalán nem alkalmazom, az 5-ös pedig a teljes mértékben alkalmazom értéket jelentette.

A résztvevők fontos funkciónak tartották a tananyag felelevenítését, valamint a tervezést (módszerek, tevékenységek, vázlatírás) az első és a második mérés során is. A legkevésbé értékelt funkció a gyerekek várható funkciójának előrevetítése volt. Ez a vélemény a második mérés idejére sem változott (2. ábra).

A tanóraszervezés funkcióinak értékelése

2. ábra: A tanóraszervezés funkcióinak értékelése

A második mérés során a diákok igényeire való ráhangolódás ($Z=-2,0$ $p=0,04$), a diákok munkájának tervezése ($Z=-2,6$ $p=0,008$) és a tananyag szerkezetének átgondolása ($Z=-2,1$ $p=0,003$) funkciók értékelése szignifikánsan növekedett. Mindez a program pozitív hatásának nyilvánítható. Ezzel a H3-as jelű hipotézis bizonyítást nyert, ugyanis a résztvevők hozzáállása néhány fontos tanóraszervezési funkció esetében pozitívabb értéket mutat.

5. Táblázat: A tanóraszervezés funkcióinak értékelése

tanóraszervezési funkció	1. mérés		2. mérés		Wilcoxon-próba	
	átlag	szórás	átlag	szórás	Z	p
1. A tananyag felelevenítése önmagam számára.	4,50	0,6	4,71	0,6	-1,0	0,3
2. Tanári tevékenységeim (pl. magyarázatok) megtervezése.	4,29	0,4	4,07	1,1	0,8	0,38
3. Ráhangolódás az adott diákcsoportra, az egyes diákokra.	4,07	0,4	4,36	0,4	-2,0	0,04
4. Új, alternatív oktatási módszerek kidolgozása.	3,43	1,1	3,57	1,2	-5,3	0,59

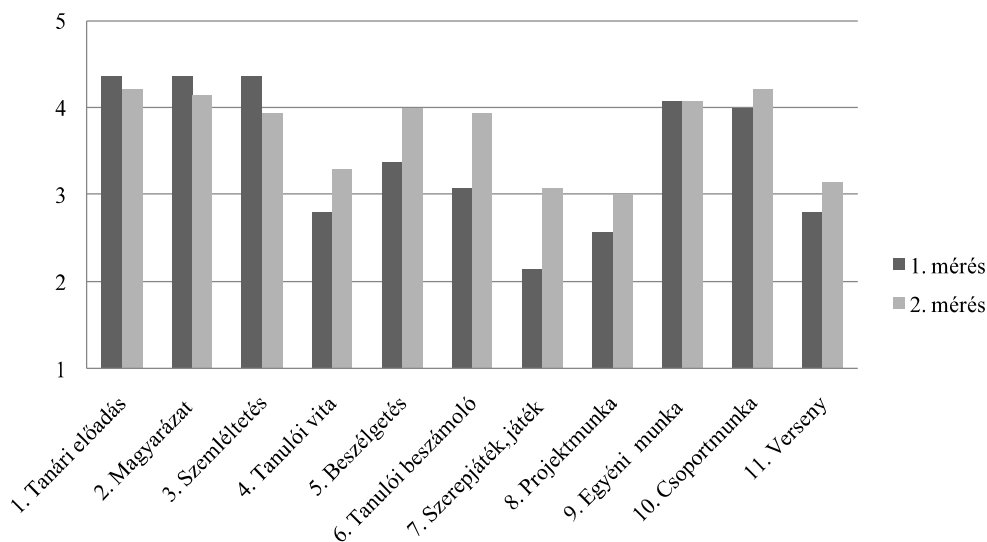
5. Tájékozódás a témához kapcsolódó új tudományos, technikai eredményekről, ismeretekről.	4,07	0,9	3,64	1,3	-0,8	0,4
6. A diákok munkájának megtervezése.	4,14	0,5	4,64	0,4	-2,6	0,008
7. A tananyag szerkezetének átgondolása logikai, érthetőségi szempontból.	4,43	0,5	3,93	0,9	-2,1	0,03
8. Szemléltető eszközök, feladatlapok, segédanyagok, stb. készítése.	4,21	0,8	4,14	0,7	-0,3	0,7
9. A gyerekek várható reakcióinak lepergetése gondolatban.	3,29	1,1	3,00	1,1	-0,8	0,3
10. A tanulócsoport jellemzőinek számbavétele.	3,79	0,5	3,86	0,5	-0,3	0,7
11. Az óra menetének, hangulatának képzeletbeli lejátékszása.	3,14	0,9	3,43	0,8	-0,7	0,4
12. Vázlatok készítése.	4,21	1,1	4,50	0,6	-0,5	0,5

D.) Az oktatási módszerek értékelése

Az oktatási módszerekkel kapcsolatban 11 lehetőséget soroltunk fel, amelyek rangsorolására kértük a résztvevőket abból a szempontból, hogy mely módszereket alkalmazzák leggyakrabban tanítói munkájuk során. Az 1-es érték azt jelentette, hogy a tanár egyáltalán nem alkalmazza a módszert, az 5-ös érték pedig azt, hogy nagyon gyakran alkalmazza.

A hallgatók az első mérés alkalmával egyforma arányban jelölték meg a tanári előadás, a magyarázat és a szemléltetés módszerének használatát a többi módszer használatának gyakoriságával szemben. Véleményük a második mérés során sem változott számottevően ezen három módszerrel kapcsolatban. A legritkábban a projekt módszer alkalmazására kerül sor a résztvevők körében (3. ábra).

Az oktatási módszerek alkalmazásának gyakorisága

3. ábra: Az oktatási módszerek alkalmazásának gyakorisága

A második mérés alkalmával a Wilcoxon-próba értékei alapján a tanulói kiselőadás (Z=-2,6 p=0,008) módszerével kapcsolatban szignifikánsan növekedett a hallgatók véleménye, ami azt jelenti, hogy a program ideje alatt gyakrabban alkalmazták munkájukban ezt a módszert. Ez az eredmény alátámasztja a H4-es hipotézisben foglaltakat (6. táblázat).

6. Táblázat: Az oktatási módszerek értékelése

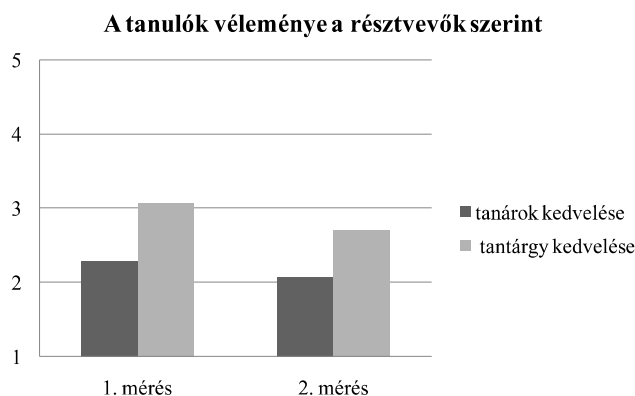
tanóraszervezési funkció	1. mérés		2. mérés		Wilcoxon-próba	
	átlag	szórás	átlag	szórás	Z	p
1. Tanári előadás, elbeszélés (a tanár szóbeli eszközökkel ismerteti a tananyagot, amit a diákok jegyzeteléssel követnek)	4,36	0,6	4,21	1,2	-0,5	0,5
2. Magyarázat (a tananyag mélységi bemutatása, logikai, érvelési, bizonyítási, stb. úton)	4,36	0,6	4,14	1,1	-0,8	0,4
3. Szemléltetés, bemutatás (írásvetítő, falitábla, modell, videó, magnó, stb.)	4,36	0,7	3,93	1,3	1,4	0,1
4. Megtervezett, előkészített vita tanulók, tanulócsoporthoz között	2,79	0,8	3,29	1	-1,8	0,07
5. A tananyag kötetlen feldolgozása beszélgetéssel	3,36	1	4,00	1,1	-1,5	0,1
6. Tanulói kiselőadás, beszámoló	3,07	0,9	3,93	0,9	-2,6	0,008
7. Szerepjáték, játék	2,14	1,1	3,07	1,3	-1,6	0,08
8. Tanulók vagy csoportok hosszabb távú feladata egy kézzel fogható produktum létrehozására.	2,57	1,4	3,00	1,6	-0,7	0,4
9. Egyéni tanulói munka (feladatmegoldás, feladatlap, munkafüzet, kísérlet, stb.)	4,07	0,9	4,07	0,7	0,01	1
10. Csoportmunka (a tanulók hosszabb-rövidebb közös munkája)	4,00	1,1	4,21	0,5	-0,3	0,7
11. Verseny a tanulók, vagy tanulócsoportok között	2,79	1,2	3,14	1,1	-0,7	0,4

E.) A tanulók véleménye a tanítóval kapcsolatban

A következő kérdésben megvizsgáltuk a résztvevők véleményét arról, vajon hogyan vélekednek róluk tanítványaik. Az 1-től 5-ig terjedő skálán az 1-es érték azt jelenti, hogy a tanulók teljesen közömbösek, az 5-ös érték pedig azt, hogy nagyon kedvelik a diákok. Az első mérés alkalmával 2,29-es átlagot mértünk, a második mérésnél 2,07-es átlagértéket. Az értékcsökkenés azonban nem tekinthető szignifikánsnak a Wilcoxon-próba eredményei alapján ($Z=-1$ $p=0,3$). Ennek alapján a H_4 -es hipotézisben foglaltakat el kell vetni.

F.) A tanulók véleménye a tantárggyal kapcsolatban

Megkérdeztük a résztvevőket a kurzus elvégzése előtt és után is, hogy hogyan vélekednek tanítványaik az általuk oktatott tantárggyról illetve tantárgyakról. Az 1-től 5-ig terjedő skálán az 1-es érték azt jelenti, hogy a tanulók teljesen közömbösek a tantárggy iránt, az 5-ös érték pedig azt, hogy nagyon kedvelik a tantárggyat. Az első mérés alkalmával 3,07-es átlagot mértünk, a második mérésnél 2,71-es átlagértéket. Az értéknövekedés azonban nem tekinthető szignifikánsnak a Wilcoxon-próba eredményei alapján ($Z=-1$ $p=0,3$). A H_5 -ös hipotézisben foglalt állítás nem nyert bizonyítást.

4. ábra: A tanulók véleménye a tanárokkal és a tantárgyakkal kapcsolatban

ÖSSZEFOGLALÓ

A vizsgálat során kiderült, hogy a PPM képzésen részt vevő hallgatók véleménye számottevően változik a tanári kompetenciákat illetően, a nevelés és az értékelés témaköre kapcsán.

A képzés végeztével átértékelődtek a jó tanári kompetenciákkal kapcsolatos vélemények is. A résztvevők belátták az élvezhető tanórák tartásának fontosságát, és azt, hogy fontos a fegyelem fenntartása is megfelelő módszerek segítségével az eredményes oktató-nevelő munka érdekében.

A tanóraszervezéssel kapcsolatban a hallgatók véleménye pozitív irányban változott a diákok igényeinek szem előtt tartása, a diákok munkájának megszervezése és a tananyag szerkezetének logikus átgondolása kapcsán egyaránt.

Az oktatási módszerek tekintetében a kurzus során a résztvevők figyelme a hallgatóközpontú módszerek irányába terelődött. A hallgatók által lebonyolított, irányított viták, valamint a tanulói kiselőadások, beszámolók jelentőségét sokkal pozitívabban értékelték a program elvégzését követően.

A programban résztvevők nem tartották valószínűnek, hogy a tanulóknak az oktatókra és a tantárgyakra vonatkozó véleményét befolyásolnák azok a kompetenciák, amelyekre a PPM kurzus elvégzését követően tesznek szert.

A kutatás elején felállított hat hipotézis közül négy bizonyítást nyert, ami alátámasztja a PPM program hatékonyságát a tanári kompetenciák fejlődésére vonatkozóan. A képzésben részt vevő szakemberek a jövőben fokozottabban képesek lesznek elméleti pedagógiai ismereteik bővítésével a tanóraszervezés hatékonyságának növelésére, a hallgatók igényeinek, önálló munkájának előtérbe helyezésére, és az élvezhető, maradandó és a gyakorlatban is alkalmazható tudás átadására.

A program tartalmának fejlesztése a pozitív tapasztalatok és eredmények mellett is fontos. Szükség lesz a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetni a részt vevő szakemberek motivációjának növelésére, és hangsúlyozni számukra a pedagógus kompetenciák fejlesztésének fontosságát. Az oktatás minősége a tanári munka minőségén múlik, így a képzés során nem csak a pedagógiai, pszichológiai és módszertani ismeretek elmélyítésére lesz szükség, hanem annak a nézetnek a kialakítására is, hogy az oktatás minőségesebbé tétele és sikeressége kulcsfontosságú szereppel bír a tudásalapú társadalom kialakítása és fenntarthatóvá tétele terén. A PPM programnak biztosítania kell a Vajdaság területén magyar nyelven oktató szakemberek oktatásban való megtartását és szakmai fejlődését. Az első év tapasztalatai a kutatás eredményeiből kiindulva pozitív jövőképet mutatnak, és bizonyítják a program létjogosultságát.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Oktatási Program: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, 2018.
- [2] Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka: Képzéskatalógus. Forrás: <http://bit.ly/2HIFljY> [2018.03.10.]
- [3] Pedagógiai, pszichológiai, módszertani (PPM) képzés. Forrás: <http://bit.ly/2FrB6H6> [2018.03.10.]
- [4] Pedagógiai, pszichológiai, módszertani (PPM) képzés: Képzési struktúra. Forrás: <http://bit.ly/2FDj6ZE> [2018.03.10.]

- [5] Fűzi Beatrix (2012): A tanári munka sikerességének vizsgálata a pedagógiai attitűdök, a tanár-diák viszony és az iskolai élmények összefüggésrendszerében. Doktori (PhD) disszertáció. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
- [6] Bikics Gabriella (2014): Pedagógus kompetenciák rendszerezésének és mérésének elmélete és gyakorlata a német tanárképzésben. In Arató Ferenc (szerk.): Horizontok – A pedagógusképzés reformjának folytatása, megjelenés alatt. PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs.
- [7] Nikitscher Péter (2015): Milyen a jó pedagógus? Elvárások és az érzékelt valóság egy nagymintás diákkutatás eredményei alapján. *Educatio*, 24 (1), 129-139.